

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва)

спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення: факультет туризму та факультет підвищення кваліфікації,
перепідготовки, післядипломної та заочної освіти

(назва інституту, факультету, відділення)

рівень освіти: Бакалавр

Робоча програма з дисципліни «Екологія» для студентів спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа

Розробник: доцент, к.г.н. Худоба В. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри туризму

Протокол від “__” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри туризму

(підпис)

(Волошин І.М.)

(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 07 Управління та адміністрування Напрямок підготовки 073 Менеджмент	Варіативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Менеджмент	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 60		7-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		30 год.	50 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50/50

для заочної форми навчання – - / -

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: є формування у студентів цілісної картини світу, гармонії суспільства та природи, особистої та суспільної відповідальності за стан довкілля, розуміння проблем природокористування, раціонального використання природних ресурсів і їх відтворення. Вивчення основ екології дає можливість студентам зрозуміти процеси, що відбуваються у природних екосистемах, виявити взаємозв'язок екології з туризмом та станом здоров'я людини.

- пояснити закономірності розвитку природи на різних рівнях її структурної організації – від організму до людського суспільства та біосфери;
- ознайомити студентів з правовими аспектами охорони навколишнього середовища та організацією служб охорони довкілля;
- розкрити категорії „людське суспільство” та різновиди середовищ його життєдіяльності, „природні ресурси та їх класифікації”;
- ознайомити студентів із структурно-функціональною суттю біосфери та еволюцією взаємовідносин людини й природного середовища;
- зазначити техногенні чинники забруднення довкілля та їх класифікацію;
- висвітлити наслідки техногенного впливу життєдіяльності людини на атмосферу, гідросферу та літосферу;
- ознайомити студентів з проблемами охорони флори та фауни;
- виокремити стратегічні пріоритети гармонійного екорозвитку України;
- ознайомити студентів з демографічною ситуацією у світі та в Україні;
- пояснити наслідки урбанізаційних процесів;
- висвітлити основні принципи міжнародного співробітництва у сфері охорони природи;
- показати взаємозв'язок екології з туризмом та станом здоров'я населення;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- структуру та зміст навчальної дисципліни;
- основні поняття, проблеми та закони екології;
- структурно-функціональну суть біосфери та еволюцію взаємовідносин людини й природного середовища;
- класифікації техногенних чинників стосовно забруднення довкілля та наслідків їхнього впливу на атмосферу, гідросферу, агросферу і живу речовину;
- проблеми охорони флори і фауни;
- основні об'єкти природно-заповідного фонду України;

- правові закони та права і обов'язки громадян України у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- основні демографічні проблеми у світі;
- принципи та етапи розвитку міжнародного співробітництва у сфері охорони природи;

вміти :

- формулювати основні терміни та поняття курсу;
- виокремлювати головні чинники можливих негативних наслідків впливу людини на навколишнє природне середовище;
- розуміти шляхи подолання сучасної екологічної кризи у взаємовідносинах між людським суспільством і довкіллям;
- пояснити взаємозв'язок екології з туризмом та станом здоров'я населення;
- застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань у туристичній діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Теоретичні основи екології.

ТЕМА 1. ЕКОЛОГІЯ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНА НАУКА

Предмет, об'єкт та завдання курсу «Екологія». Історія виникнення та становлення екології, її місце в системі інших наук. Система основних понять: екосистема, біогеоценоз, біотоп, екотоп. Характеристика підрозділів екології (аутекологія, демекологія, синекологія, біогеоценологія, біосферологія (глобальна екологія). Рівні організації живої матерії (клітина – тканина – орган – організм – популяція – біоценоз – екосистема – біосфера). Основні екологічні закони, принципи та методологічні особливості.

ТЕМА 2. ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СЕРЕДОВИЩА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗМІВ

Поняття «середовище існування» (водне, наземно-повітряне, ґрунтове, тіло іншого організму). Взаємодія екологічних чинників. Закон толерантності Шелфорда. Межі стійкості видів: еврибіонтні та стенобіонтні. Екологічні чинники, їхня класифікація та вплив на живі організми. Лімітуючий чинник та закон мінімуму Лібіха. Екологічний і еволюційний оптимум. Абіотичні чинники (кліматичні: сонячна радіація, кількість світла, температура повітря, вологість повітря та ін.; орографічні (топографічні, геоморфологічні); едафічні (ґрунтові); гідрологічні;

геологічні). Біотичні чинники: зоогенні та фітогенні. Форми біотичних відносин: нейтралізм, конкуренція, хижацтво, симбіоз (коменсалізм, мутуалізм, паразитизм, протокооперація), аменсалізм, алелопатія. Коакції: гомотипічні та гетеротипічні реакції. Антропогенні чинники.

ТЕМА 3. БІОСФЕРА ТА ЇЇ ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА

Поняття про біосферу та її межі. Етапи еволюції біосфери. Основні властивості біосфери. Структура та розподіл життя в біосфері. Жива речовина біосфери, її основні властивості та функції. Біогеохімічна робота живої речовини. Класифікація організмів в біосфері (продуценти, консументи, редуценти). Біологічний кругообіг (великий та малий). Кругообіг основних хімічних елементів у біосфері (Карбону, Оксигену, Нітрогену, Фосфору, Сірки). Екологічні системи. Просторова структура екосистеми (вертикальна та горизонтальна). Поняття про екологічну нішу та біотоп. Трофічні ланцюги та їх структура в екосистемі. Основні екосистеми світу (тундра, тайга, вологі екваторіальні ліси та ін.). Вчення про ноосферу основні підходи та принципи.

Модуль 2. Антропогенна діяльність та її вплив на навколишнє середовище.

ТЕМА 4. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. ОСНОВНІ ВИДИ І ДЖЕРЕЛА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Поняття «природні умови», «природні ресурси», «довкілля», «природні блага». Класифікація природних ресурсів. Вичерпні та невичерпні природні ресурси. Запаси та видобуток корисних копалин світу та України.

Поняття «забруднення», «якість навколишнього середовища». Основні види та джерела антропогенного впливу на природу. Класифікація забруднень за типом походження, часом взаємодії з довкіллям, за способом впливу. Механічні, хімічні, біологічні, фізичні забруднення. Найбільш поширені забруднюючі речовини та їх вплив на організм людини: Карбон (II) оксид (CO), Нітроген оксиди (NO, NO₂, N₂O), Сірчаний ангідрид (SO₃), Сірчаний газ (сірчистий ангідрид SO₂), Сірководень (H₂S) і сірковуглець (CS₂), сполуки хлору, сполуки флуору, шкідливі вуглеводні. Важкі метали: Плюмбум (Pb), Кадмій (Cd), Ртуть (Hg)

Показники стану природного довкілля: основні екологічні показники для країн ЄС та СЕКЦА (схема Європейської агенції з навколишнього середовища РС-Т-С-В-Р (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування). Методи визначення якості та обсягу забруднення (ГДК, ГДВ, ГДЕН, ГДС, КЕС, МДР, СЗЗ).

ТЕМА 5. ГЕОГРАФІЧНА ОБОЛОНКА ЗЕМЛІ ТА ОСНОВНІ ЇЇ СКЛАДОВІ

Географічна оболонка, її властивості. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, ритмічність, зональність, кругообіг речовини та енергії. Взаємодія компонентів географічної оболонки. Поняття про природні комплекси.

Основні складові географічної оболонки: Атмосфера, Літосфера, Гідросфера, Біосфера.

Структура, склад та екологічні функції Атмосфери. Джерела забруднення атмосферного повітря. Заходи боротьби з забрудненням атмосферного повітря.

Основні поняття про гідросферу. Водні ресурси світу – запаси прісних вод. Використання водних ресурсів та основні факти їх нестачі. Джерела і види забруднення гідросфери. Моніторинг та нормування якості водних ресурсів. Водоохоронні заходи і способи очищення вод від забруднення.

Літосфера та головні її складові. Напрямки використання літосфери в господарських цілях: урбанізація, промислове будівництво, гідротехнічні об'єкти, гірничодобувні регіони, сільське та лісове господарство, підземне будівництво, розміщення відходів (побутових, промислових, сільськогосподарських).

Ґрунт та його властивості. Основні джерела забруднення ґрунту (промисловість, сільське господарство, побутові відходи). Деградація ґрунтів. Поняття рекультивації земель. Надра Землі та їх охорона. Моніторинг та охорона ґрунтів.

ТЕМА 6. ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Поняття екологічної кризи. Сучасні екологічні проблеми: забруднення повітря, ґрунту, води; глобального потепління і зміни клімату; виснаження природних ресурсів; утилізації відходів; втрати біорізноманіття; вирубки лісів; окислення океану; виснаження озонового шару; кислотні опади; смоги (вологий, сухий, морозний) чистої питної води; урбанізації; зростання кількості населення; охорони здоров'я; генної інженерії (контаміанти і безпека харчових продуктів); ядерної техніки (ядерна ніч, ядерна зима), війни.

Негативні процеси в літосфері. Катастрофічні (атмосферні вихори: тайфуни, циклони, шквали, смерчі (торнадо); пилові бурі; повені; землетруси; виверження вулканів; снігопади; цунамі; зсуви; селі; снігові лавини; обвали; провали); небезпечні (посухи; опустелювання; зміна рівня водоймищ; яружна й вітрова ерозія; водна ерозія ґрунтів; карст та абразія), несприятливі (просідання, заболочування, бічна і донна ерозія, суфозія) процеси.

Урбосистеми та їх вплив на стан навколишнього середовища. Розвиток міст в ХХІ ст. Найбільш забруднені міста світу та України. Санітарно-гігієнічна роль зелених насаджень. Основні шляхи розв'язання екологічних проблем. Концепції стійкого розвитку.

ТЕМА 7. БІОРИЗНОМАНІТТЯ ТА ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ФЛОРИ ТА ФАУНИ. МІЖНАРОДНІ ПРИРОДООХОРОННІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Поняття про біологічне різноманіття. Біологічне різноманіття як національне багатство. Проблеми використання та охорони біологічного різноманіття. Функції рослинного світу у біосфері. Лісистість та охорона лісів. Тваринний світ. Червона та Зелена книги України. Історія заповідної справи в Україні та світі, створення перших природоохоронних територій. Природно-заповідний фонд України: структура та проблеми його формування. Поняття про екологічну мережу та її структурні елементи. Глобальна екологічна мережа біосферних резерватів.

Смарагдова мережа та мережа NATURA – 2000. Рамсарські водно-болотні угіддя в Україні. Міжнародне співробітництво в галузі охорони природи. Бернська конвенція та оселешна концепція збереження біорізноманіття.

ТЕМА 8. МОНІТОРИНГ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Поняття екологічного моніторингу. Державна система моніторингу довкілля. Види та рівні моніторингу, їхня характеристика. Глобальна система моніторингу навколишнього середовища. Суть екологічного права та система екологічного законодавства України. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Поняття про екологічну експертизу. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства України.

ТЕМА 9. ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Туризм та природне середовище (туризм в природоохоронних територіях, сільський туризм, екологічний туризм). Позитивні та негативні сторони впливу туристичної діяльності на навколишнє середовище. Екологічні наслідки інтенсивної туристичної діяльності на стан водних ресурсів, атмосферного повітря, ґрунтового покриву та біорізноманіття. Заходи боротьби та запобігання негативному впливу туристичної діяльності на стан навколишнього природного середовища. Розвиток туризму на основі концепцій екологічного менеджменту.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин*											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1 3
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи екології												
ТЕМА 1. Екологія як міждисциплінарна наука	7	2		2		3						
ТЕМА 2. Екологічні чинники середовища та їх вплив на життєдіяльність організмів	7	2		2		3						
ТЕМА 3. Біосфера та її територіальна структура	8	2		2		4						
Разом за змістовим модулем 1	22	6		6		10						
Змістовий модуль 2. Антропогенна діяльність та її вплив на навколишнє середовище												
ТЕМА 4. Природні ресурси та їх класифікація. Основні види і джерела забруднення навколишнього природного середовища.	7	2		2		3						
ТЕМА 5. Географічна оболонка Землі та основні її складові.	7	2		2		3						
ТЕМА 6. Глобальні екологічні проблеми людства.	6	2		1		3						
ТЕМА 7. Біорізноманіття та проблеми охорони флори та фауни. Міжнародні природоохоронні організації.	6	2		1		3						
ТЕМА 8. Моніторинг навколишнього природного середовища. Екологічне законодавство.	6	1		1		4						
ТЕМА 9. Вплив туристичної діяльності на природне середовище.	6	1		1		4						
Разом за змістовим модулем 2	38	10		8		20						
Усього годин	60	16		18		30						

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система основних понять, підрозділи екології. Основні екологічні закони.	2
2	Поняття середовища існування. Абіотичні, біотичні й антропогенні чинники середовища.	2
3	Жива речовина. Кругообіг речовини в біосфері.	2
4	Використання природних ресурсів. Методи визначення якості і обсягу забруднення природного довкілля.	2
5	Екологічні проблеми атмосфери, гідросфери, літосфери.	2
6	Природно-заповідний фонд України. Червона та Зелена книги.	2
7	Екологічний туризм	2
Разом		14

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено)

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Форми біотичних взаємовідносин організмів.	3
2	Чинники водного середовища.	3
3	Жива речовина. Геохімічна робота живої речовини.	3
4	Біомаса й продуктивність біоценозу.	3
5	Вплив промислового виробництва на біосферу.	3
6	Екологічне нормування антропогенних навантажень.	3
7	Альтернативні джерела енергії	3
8	Загальні принципи стабільності та стійкості біосистем і екосистем.	3
9	Сучасна екологічна ситуація в Україні.	3
10	Урбосистеми та їх вплив на стан навколишнього середовища	3
Разом		30

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Фенологія як наука.

2. Головні чинники клімату.
3. Особливості впливу едафічних чинників.
4. Взаємодія екологічних чинників.
5. Антропогенні чинники середовища.
6. Місце людини в біосфері.
7. Причини стабільності популяції рослин і тварин у природних екосистемах.
8. Популяція як об'єкт використання, моніторингу та управління.
9. Кругообіг важливих хімічних елементів у біосфері.
10. Класифікація основних екосистем світу.
11. Біологічне різноманіття – основа стійкого існування екосистем.
12. Головні етапи використання речовин та енергії в екосистемах.
13. Вчення В. Вернадського про біосферу та ноосферу.
14. Джерела екологічної кризи та її вплив на біосферу.
15. Природні небезпечні явища і процеси.
16. Техногенні небезпечні явища і процеси.
17. Екологічна безпека як основа сталого розвитку.
18. Форми та механізми деградації біосфери. Роль промислового та сільськогосподарського виробництва.
19. Військові аспекти деградації біосфери.
20. Вплив людини на глобальні біосферні процеси.
21. Науково-технічний прогрес та екологія.
22. Екологічне середовище в містах.
23. Людина у міському середовищі. Медична екологія.
24. Рослини і тварини в місті.
25. Охорона генофонду. Червона книга України.
26. Соціально-організаційні та правові основи охорони природи.
27. Екологічна політика. Охорона природи на державному і міждержавному рівнях.
28. Система екологічного законодавства України.
29. Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні.
30. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки.
- Виконання завдань практичних занять.

Підсумковий контроль – залік.

10. ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ

1. Що означає термін екологія?
2. Що вивчає екологія?
3. Коротко розкажіть історію виникнення науки "екологія".
4. Які підрозділи екології Ви знаєте?
5. Що вивчає аутоекологія, демоекологія, синоекологія?
6. Назвіть основні екологічні поняття.
7. В чому суть основних екологічних законів?
8. Назвіть основні абіотичні чинники.
9. Що таке кліматичний чинник?
10. Назвіть основні едафічні чинники.
11. Охарактеризуйте вплив на організми гідрологічних чинників.
12. Наведіть приклади закону оптимуму.
13. Які види називають еврибіонтними і стенобіонтними?
14. Що вивчає фенологія?
15. Поясніть дію закону толерантності.
16. В чому полягає суть закону Лібіха?
17. Які типи біотичних чинників Ви знаєте?
18. Назвіть основні форми біотичних відносин.
19. Обґрунтуйте роль харчових ланцюгів у розвитку основних форм біотичних відносин.
20. Наведіть приклади (позитивні і негативні) антропогенного впливу на довкілля.
21. Що таке біоценози?
22. Назвіть трофічну, просторову, екологічну структури біоценозу?
23. Як визначити видовий склад біоценозу?
24. Обговоріть значення абіотичних факторів в існуванні екосистем, які Ви знаєте за власними спостереженнями у природі.
25. У чому полягає різниця понять "екосистема" та "біогеоценоз"?
26. Що таке біом?
27. Що таке жива речовина?
28. Що виражає закон біотичного кругообігу?
29. Чим принципово відрізняється тлумачення біосфери та ноосфери в працях В.І. Вернадського? Коли виникла біосфера Землі?
30. Яке значення мають відходи біогеохімічних циклів для живих організмів?
31. Що таке надзвичайні екологічні ситуації?
32. Наведіть кілька прикладів природних та антропогенних катастроф.
33. Що таке "антропогенне забруднення"?
34. Вкажіть екологічні наслідки військової діяльності та війн.
35. Які промислові об'єкти належать до екологічно небезпечних?
36. Що таке урбанізація та яка її роль у розвитку цивілізації й біосфери?
37. Що таке екологічне право?

38. Які нормативно-правові акти складають систему екологічного законодавства України?
39. Що таке екологічна експертиза?
40. Які природні території та об'єкти підлягають особливій охороні?
41. Що таке Червона книга України?
42. Для чого була створена Зелена книга України?
43. Дайте визначення поняттю «Заповідна справа»?
44. Коли, де і ким був створений перший заповідник в Україні?
45. Яка класифікація територій та об'єктів ПЗФ прийнята в Україні?

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ КОНТРОЛІВ

Модулі	Змістові модулі	Поточний контроль		Модульний контроль	Самостійна, індивідуальна, наукова робота
		Теми	Бали		
МОДУЛЬ 1	ЗМ 1	T1-T3	20	25	5
	<i>Разом</i>		<i>20</i>	<i>25</i>	<i>5</i>
<i>Разом за модулем 1</i>			<i>50</i>		
МОДУЛЬ 2	ЗМ 2	T4-T9	20	25	5
	<i>Разом</i>		<i>20</i>	<i>25</i>	<i>5</i>
<i>Разом за модулем 2</i>			<i>50</i>		
ВСЬОГО за модулями			50*		
СУМА БАЛІВ			100		

* - розраховується як середньоарифметичне значення в залежності від кількості передбачених модулів:

$$\text{ВСЬОГО за модулями} = \frac{\text{Разом за модулем 1} + \text{Разом за модулем 2}}{2}$$

Самостійна робота – форма організації навчального процесу, яка передбачає виконання завдань здобувачем вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Індивідуальна робота - форма організації навчального процесу, яка забезпечує реалізацію творчих можливостей здобувача вищої освіти через індивідуально спрямований розвиток його здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Наукова робота – виконане під керівництвом викладача наукове дослідження тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результати власного пошуку, власні висновки.

Залік – форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід під час сесії.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D		
61-67	E	задовільно	не зараховано
35-60	FX	незадовільно	
0-34	F		

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій з курсу (власна розробка).
2. Худоба В. Екологія : навч.-метод. посіб. / В. Худоба, Ю. Чикайло. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 92 с.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.
3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.
4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.
5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.
6. Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді: навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів: Еней, 2004. – 216 с.
7. Назарук М.М. Соціоекологія. Словник-довідник / М.М. Назарук. – Львів, 1998. – 172 с.
8. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.
9. Основи екології та соціоекології. / під ред. М.М. Назарука. – Львів, 1998.

Допоміжна

1. Антропогенні зміни біогеоценотичного покриву в Карпатському регіоні / за ред. М.А. Голубця. – К. : Наукова думка, 1994. – 164 с.
2. Вторжение в природную среду: оценка воздействия. – М.: Прогресс, 1983.– 193 с.
3. Географія України (матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання) / за ред. Я. Жупанського, І. Пушкара. – Тернопіль, 1997. – 403 с.
4. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери / М.А. Голубець. – Львів : Поллі, 1997. – 256 с.
5. Голубець М.А. Екосистемологія / М.А. Голубець. – Львів, 2000. – 293 с.
6. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи / Ю.М. Грищенко. – Рівне: РДТУ, 2000. – 239 с.
7. Гродзинський О.М. Основи хімічної взаємодії рослин / О.М. Гродзинський. – К. : Наукова думка, 1973. – 205 с.
8. Даждо Р. Основи екології: пер. з франц. / Р. Даждо. – М. : Прогрес. 1975. – 415 с.
9. Данилишин Б.М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України / Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, В.С. Міщенко [та ін.], 1999. – 716 с.
10. Дорст Ж. До того, як умре природа / Ж. Дорст. – М.: Прогресс, 1968. – 415 с.
11. Екологія і організація природоохоронної діяльності: навч. посібник. – К., 2006. – 304 с.
12. Закон України „Про основи національної безпеки України” // Відомості Верховної Ради, 2003, № 39.
13. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика В.С. Крисаченко. – К. : Заповіт, 1996. – 108 с.
14. Кучерявий В.П. Урбоекологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.
15. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с.
16. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
17. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с.
18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998-2000 рр. – К., 1999-2001.
19. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища „Довкілля для Європи”. – Київ, 2003. – 125 с.
20. Огляд результативності природоохоронної діяльності. Україна / Європейська економічна комісія. – ООН. – 223 с.
21. Одум Ю. Екологія (в 2-х томах) / Ю. Одум. – М. : Мир, 1986.

22. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування : підручн. / за ред. Л.Г. Мельника, К.М. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с.

23. Руденко Л.Г. Сталий розвиток: пошуки моделей сталого розвитку України / Л.Г. Руденко // Український географічний журнал. – 1998. – №1. – С. 5-12.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.menr.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства екології України.
2. <http://www.ecology.lviv.ua> – сайт Державного управління охорони навколишнього середовища у Львівській області.
3. <http://www.dossier.kiev.ua> – сайт інформаційно-видавничого центру „Зелене досє”.
4. <http://www.news.ukrntec.com> – екологічні новини України та світу.
5. <http://www.proeco.visti.net/naturalist/greenworld> – сайт інформаційного центру української екологічної асоціації „Зелений світ”.
6. <http://www.ecolife.org.ua> – сайт кафедри природоохоронної діяльності Донецького національного університету.
7. <http://www.ecoline.ru/books> – електронна екологічна бібліотека Відкритої довідково-інформаційної служби „Ecoline”.
8. <http://fgtu.donntu.edu.ua/fm/eco.htm> – науково-технічний журнал „Проблеми екології” (Донецький державний технічний університет).
9. <http://www.ln.com.ua> – сайт Гуманітарного екологічного журналу (Київський еколого-культурний центр, МСОП).